KUNST EN CULTUUR

Het honderdste jaar van Jentsje Popma

In september wordt veelzijdig kunstenaar Jentsje Popma honderd jaar. Popma, wiens werken door heel Fryslân en daarbuiten te vinden zijn, was actief als beeldhouwer, glasartiest en schilder. Daarnaast gaf hij jarenlang les aan kunstacademie Minerva. In dit honderdste jaar van Jentsje Popma verschijnt er een boek over hem, is er een tentoonstelling van een verzameling van zijn werk in de Grote Kerk in Leeuwarden én een verkooptentoonstelling in de kerk van Jorwert.

Jentsje Popma in zijn atelier aan de Potmargewal, 2015. Foto: Nijkleaster.

Jentsje Popma komt op 30 september 1921 in Zwolle ter wereld, geboren uit Friese ouders, die al voor de oorlog terugkeren naar Fryslân. Na zijn studies aan de Academie voor Beeldende Kunsten in Rotterdam en aan de Rijksacademie Amsterdam, vestigt ook Jentsje zich eind jaren 40 weer in Fryslân. Later wordt hij docent aan Minerva, de kunstacademie in Groningen en werkt hij als kunstenaar vooral in het Noorden van het land. Hij maakt tientallen werken in de openbare ruimte, kerken en scholen. Zoals muurreliëfs, glas-in-loodramen en beelden. Enkele 'uitstapjes' zijn de ramen in Sellingen (Groningen), een reliëf op de zuivelfabriek in Ommen en een draadplastiek aan het hoofdgebouw van IBM in Amsterdam.

Bekende werken van zijn hand zijn bijvoorbeeld het beeld van Anne Vondeling op de Nieuwestad in Leeuwarden, het muurreliëf 'het Anker' op het gebouw van de Bisschop Möller Stichting aan de Archipelweg in Leeuwarden, de buste van Piet Paaltjens op de Westerplantage in Leeuwarden en het schilderij 'De vlucht naar het licht' uit 2006. "Het laatste genoemde misschien wel als geliefd hoogtepunt voor hemzelf", zegt Jan Henk Hamoen, co-auteur en eindredacteur van het boek Jentsje Popma dat eind mei verschijnt.

Zijn latere actieve jaren focust Popma zich voornamelijk op het schilderen van landschappen. Het Friese landschap in mooie, felle kleuren. "Hij schilderde al eerder landschappen en portretten, maar na zijn pensionering van Minerva legde hij zich vooral toe op 'vrij werk' en dat werden zijn landschappen, waarin hij zich uitsprak tegen het 'productielandschap', zoals hij dat zelf noemde", legt Hamoen uit.

In zijn honderdjarig bestaan is de wereld om Popma heen onvoorstelbaar veranderd. Van een weids landschap met geringe bebouwing, kleine boeren en weinig gemotoriseerd verkeer, naar een geïndustrialiseerde wereld. Deze lijdensweg van het Friese landschap heeft Popma van dichtbij ervaren. Maar ook ontwikkelingen en gebeurtenissen in zijn leven. Oorlogen en crises, cultuuromslagen en de overgang naar het huidige tijdperk met een economie die draait om informatietechnologie. Zijn werken van het Friese landschap zijn een baken van rust in deze snel veranderende omgeving.

BAND MET NIJKLEASTER

In 2015 eist de ouderdom zijn tol. Popma stopt definitief met schilderen en schenkt zijn hele atelier met al zijn werk onverwacht aan Stifting Nijkleaster in Jorwert. Op de vraag waarom antwoordt Hamoen: "Nijkleaster begon in 2012 als Stichting om (in de buurt van) Jorwert een plek te stichten voor stilte, bezinning en verbinding. Popma schonk toen zijn kunstwerk 'De Hynsteblom' aan ons. Toen duidelijk werd dat we niet alleen vanuit de kerk van Jorwert activiteiten wilden ontplooien, maar op zoek gingen naar een fysiek 'kloostergebouw', nam Popma opnieuw contact met ons op. Hij ondersteunde dat initiatief van harte en wilde ons niet alleen met woorden bemoedigen, maar ook financieel ondersteunen. Hij schonk ons zijn atelier plus alle nog aanwezige werken in het atelier en bij diverse galeries. We mochten dat alles verkopen en dat geld gebruiken voor onze plannen. Een prachtig en genereus gebaar, waar we hem nog altijd zeer dankbaar voor zijn."

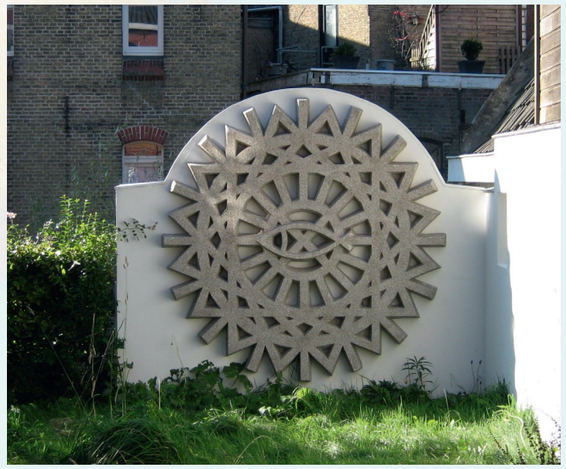

Hynsteblom, 1963, beton, Potmargewal Leeuwarden, collectie Stifting Nijkleaster. Foto: Keunstwurk.

De vlucht naar het licht, olieverf op paneel, 60x60 cm, 2006 (ook wel genoemd: De Dreiging). Foto: ArtRevisited.

Popma lichtte zijn besluit in 2015 met het volgende toe: "Yn de wrâld fan hjoed de dei is in projekt as Nijkleaster yn Jorwert ferskriklik wichtich en nedich. Ik wol Nijkleaster dêrom stypje mei myn erfskip en ik hoopje dat sy it op in goede wize ta wearde bringe."

OVERZICHT VAN DE WERKEN

Naar aanleiding van de honderdste verjaardag van Popma brengt Stifting Nijkleaster een boek uit over het leven en werk van Popma en wordt er een overzichtstentoonstelling georganiseerd. Bij de voorbereidingen van het boek bleek er geen duidelijk overzicht te zijn van alle werken van Popma. Via de media riep Hamoen mensen op die werk van Popma in hun bezit hadden of werk van Popma kenden, van zich te laten horen. Dat was een groot succes. "Ik heb meer dan 125 reacties gehad, die mij wezen op werk in eigen bezit en op werk dat zij kenden. In totaal ging het daarbij om meer dan 250 werken. Het gaf wel aan dat het werk van Popma ruim in de samenleving een plaats heeft gevonden. Vanuit die reacties hebben we een selectie gemaakt voor het boek en voor de tentoonstelling."

Popma zelf is dankbaar dat de stichting zoveel aandacht schenkt aan zijn jubileum. "Hij vindt het prachtig en indrukwekkend wat we allemaal gaan organiseren", besluit Hamoen.

TEKST: KIRSTEN VAN DER POL

HET BOEK

Het boek over Popma, geschreven door Erik Betten, Susan van den Berg en Jan Henk Hamoen verschijnt eind mei. De lezer wordt meegenomen in het creatieve leven van Popma en zijn ontwikkeling tot veelzijdig kunstenaar. Een groot deel van zijn oeuvre wordt besproken en geduid en ook zijn relatie met Nijkleaster wordt geduid. Het boek is voorzien van afbeeldingen en illustraties van zijn werk en foto's uit het familiearchief.

OVERZICHTSTENTOONSTELLING: *Werken die te zien zijn bij de overzichtstentoonstelling zijn schilderijen, maar ook een groot raam, enkele van zijn keramische werken en reliëfs en diverse persoonlijke items. De overzichtstentoonstelling van Jentsje Popma is te zien van 29 mei tot en met 2 oktober in de Grote Kerk van Leeuwarden.*

VERKOOPTENTOONSTELLING: *In het weekend van 9 en 10 oktober vindt er opnieuw een verkooptentoonstelling plaats in de kerk van Jorwert, ten bate van Stichting Nijkleaster.*

De wolk die boven de dijk verscheen, 2007, olieverf op paneel, 60x60 cm, collectie Stifting Nijkleaster. Foto: Reinder Herder.